

6-12 Aylık Bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler

Fathers' Attachment to Their Infants Between 6-12 Months of Age and Related Factors

Yasemin AYDIN KARTAL^{1*}, Begüm ERİŞEN¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

Öz: Araştırma, baba-bebek arasındaki bağlanma durumu ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yürütüldü. Araştırma, Temmuz -Aralık 2019 tarihleri arasında tanımlayıcı ve kesitsel desende yürütüldü. İstanbul, Üsküdar ilçesinde 6-12 aylık bebeği bulunan babalar kartopu örnekleme yöntemi ile belirlendi ve çalışmaya katılmaya istekli olan 188 baba çalışmanın örneklemini oluşturdu. Veri toplamada araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ)” kullanıldı. Araştırmaya katılan babaların yaş ortalaması $32,38 \pm 6,23$ olduğu ve %72,8'nin planlı ve isteyerek çocuk sahibi olduğu belirlendi. Babaların B-BBÖ ölçek puan ortalaması $71,37 \pm 10,55$ olduğu saptandı. Gelir düzeyi yüksek olan, 40 yaş üstü, bebeklerinin fiziksel bakımına katılan ve ilk bebeği olan babaların bağlanma düzeyleri anlamlı olarak daha yüksek olduğu ve olumlu bağlanma davranışları gösterdikleri belirlendi. Çalışmaya katılan babaların, yaşı, gelir durumu, çocuk sayısı ve bebek bakımına katılma durumunun baba-bebek bağlanma düzeyini etkileyen faktörler olduğu belirlendi. Sağlıklı baba-bebek bağlanmasının oluşumunu etkileyen faktörlerin bilinmesi ve ebelerin bu faktörleri göz önünde bulundurarak aile sağlığını değerlendirmeleri, bebeklerin sağlıklı gelişimi açısından oldukça önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Baba-bebek bağlanması, Bağlanma, Bebek, Ebelik.

Abstract: The aim of this study was to determine the father-infant bonding status and affecting factors. The research was conducted between July and December 2019 in a descriptive and cross-sectional design. Fathers with 6-12 months old infants in Üsküdar district of Istanbul were determined by snowball sampling method and 188 fathers who were willing to participate in the study constituted the sample of the study. Data were collected by the Personal Information Form prepared by the researcher in accordance with literature and Father-Infant Bonding Scale (FIBS). The mean age of the fathers who participated in the study was 32.38 ± 6.23 and 72.8% had planned and willing children. The mean FIBS score of the fathers was 71.37 ± 10.55 . It was determined that the fathers with higher income level, over 40 years of age, who participated in the physical care of their babies and who had the first baby had higher attachment levels and showed positive attachment behaviors. Fathers' age, income, number of children, and attendance to infant care were found to be factors affecting father-infant bonding level. It is of great importance for midwives to know the factors affecting the formation of healthy father-infant bonding and to evaluate family health by taking these factors into consideration for the healthy development of the baby.

Keywords: Father-infant bonding, Bonding, Infant, Midwifery.

*Corresponding author : Yasemin AYDIN KARTAL e-mail : yasemin.aydin@sbu.edu.tr

Geliş tarihi / Received : 04.04.2020

Kabul tarihi / Accepted: 26.05.2020

Giriş

Bağlanma; çocuk ile bakım veren kişi arasında gelişen ilişkide, çocuğun bakım veren kişiyle yakınlık arayışı ile kendini gösteren, özellikle stres durumlarında belirginleşen, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Thompson, 2002). Maternal veya paternal bağlanma, ebeveyn ile bebek arasında doyurucu ve zevk verici bir etkileşim sonucunda annenin/babanın bebeğine geliştirdiği sevgi bağının oluşum sürecidir. Ebeveynin bebeğine

sevgiyle bağlanması, bebeğin sağlıklı büyüme ve gelişmesini sağlayan ve tüm yaşamını olumlu yönde etkileyen en önemli öğelerden biridir (İşler ve Görak, 2007).

Birincil bağlanma figürü çoğunlukla annedir. Babaların genellikle bebeğin yaşamının periferinde olduğu ve böylece çocuk gelişiminde çok az direkt etkisi olduğu düşünülmüştür. Buna karşın, pek çok bebekte temel bağlanma anneye olduğu kadar babayla da olmaktadır (Biller, 1993). Baba-bebek bağlanması çocuğun fiziksel, psikolojik ve

entelektüel gelişimini etkilemektedir. Erken bebeklik döneminde ebeveynleri ile özellikle babalar ile kurulan sağlıklı ilişkilerde çocukların güvenli bağlanma geliştirdikleri ve bilişsel yeteneklerinin gelişmesinde pozitif ilişkisi olduğu gösterilmiştir (Fagan ve Lee 2012).

Ebeveyn rolü babalar için yaşam içerisinde önemli bir geçiş dönemidir. Bu dönem, eşler arasındaki ilişkilerde sorunlara yol açabilen stresli bir süreç olarak yaşanabilmektedir (Güleç ve Kavlak, 2015). Yaşanılan bu zorluklar babaların bebekleriyle sağlıklı ve etkili iletişim geliştirmesinde ve bağlanma duygusunun oluşumunda sorunlara sebep olabilmektedir. Evlilik uyumu, çiftlerin evliliğe ilişkin algıları baba bebek bağlanmasını etkileyen önemli faktörler arasında yer alır (Sosyal ve ark., 2005). Ayrıca, baba bebek bağlanmasında, anne etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Güvenli baba-bebek bağlanmasını belirleyen önemli faktörlerden biri de, anne-babanın iletişim biçimidir. Nitekim, eşlerin evliliklerine ilişkin algıları ve ilişkilerinden aldıkları doyumun derecesi ile duyarlı anne-baba olma arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Donley, 1993).

Babaların tutumlarının çocukların güvenli bağlanmalarını, direkt ve dolaylı gelişimsel sonuçlarını etkilediği belirtilmektedir (Newland ve ark., 2010). Ayrıca, her iki ebeveyne güvenli bir şekilde bağlanan bebekler, sadece bir ebeveyne güvenli bir şekilde bağlanan bebeklere kıyasla daha yüksek yeterlilik seviyelerine sahip olduğu bildirilmektedir (Belsky ve Fearon, 2008). Güvenli baba bebek bağlanma (paternal bağlanma) duygusunun oluşumu çocukların sonraki yıllarda gösterdiği davranış kalıpları, akademik başarıları ve psikolojik durumları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Nitekim, bağlanma alanındaki çalışmalar, erken yıllarda kendisine bakan kişilerden, değerli olduğu ve sevildiği duygusunu hisseden çocukların ileriki yıllarda daha yetkin, özgüvenli ve mutlu olduklarını göstermektedir (Güleç ve Kavlak, 2015).

Ülkemizde anne bebek bağlanmasına yönelik araştırmalar bulunmasına rağmen babaların bağlanmalarına yönelik oldukça az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, Türk toplumundaki 6-12 aylık bebeği olan babaların, bebekleri ile arasındaki güvenli

bağlanmayı, etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem

Araştırma, Temmuz -Aralık 2019 tarihleri arasında tanımlayıcı ve kesitsel desende yürütüldü. İstanbul, Üsküdar ilçesinde 6-12 aylık bebeği bulunan babalar kartopu örnekleme yöntemi ile belirlendi. Kartopu/zincir örnekleme kişilere başka kimlerle görüşebileceği sorularak yeni vakalar elde edilmesini sağlayan bir yöntemdir (Patton, 2014). Bu yöntemle ilgili olarak bu çalışmada görüşme yapılan babalara araştırmanın konusu ile ilgili "kim ya da kimlerle görüşülmesini önerirsiniz" şeklinde soru sorularak katılımcılara ulaşılmıştır. Çalışmaya katılmaya istekli olan 188 baba çalışmanın örneklemini oluşturdu.

Verilerin toplanmasında, Kişisel bilgi formu ve Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği kullanıldı.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen form babaların yaşı, eğitim durumu, mesleği, evlilik yılı, sahip olduğu çocuk sayısı, bebeklerin cinsiyeti, yaşı, bebeklerin fiziksel bakımına katılma durumu vb. sorulardan oluşmaktadır.

Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ): Ölçek, Condon ve ark. (2008) tarafından doğum sonrası baba-bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Güleç ve Kavlak (2013) tarafından B-BBÖ Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, 6-12 aylık bebeği olan 190 baba üzerinde yapılmış ve Türkçe formunun üç alt boyut ve 18 madde içeren yapıda kullanımı uygun bulunmuştur. 19 maddeden oluşan ölçeğin; 1, 2, 6, 11, 13, 17 ve 18. maddeler 'sabır ve hoşgörü', 4, 5, 8, 9, 10, 12, 15, 19. maddeler 'etkileşimde zevk' ve 3, 7, 14. maddeler 'sevgi ve gurur' boyutunu oluşturmaktadırlar. Ölçekten alınan yüksek puanlar bağlanmanın yüksek olduğunu ifade etmektedir. Güvenirlik için Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı 0,52-0,80 arasında değişmektedir. Bu araştırma için Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı 0,76 bulunmuştur.

Araştırmaya başlamadan önce babalara çalışmanın amacıyla ilgili kısa bilgi verilmiş, çalışmaya katılmayı kabul ettiklerine dair onamları alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde SPSS 17,0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar ölçekler için ortalama, standart sapma, kategorik veriler için yüzde şeklinde gösterilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, Mann Whitney U test ve Kruskal Wallis test kullanılmıştır. Sonuçlar % 95'lik güven aralığında $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Çalışmanın Sınırlılıkları: Çalışmada olasılık temelli olmayan amaçlı örnekleme yöntemi olan kartopu örnekleme kullanılmıştır. Dolayısıyla veriler evrene genellenemez.

Bulgular

Araştırmaya katılan babaların yaş ortalaması $32,38 \pm 6,23$ olduğu ve çoğunlukla lise mezunu oldukları (%57,4) belirlendi. Araştırmaya katılan babaların %93,6'sının çalıştığı ve %67'sinin gelirinin giderine denk olduğu belirlendi. Araştırma kapsamına alınan babaların %6,4'nün çalışmadığı, %19,1'nin memur, %45,3'nün işçi, %29,2'sinin serbest meslek grubunda yer aldığı saptandı.

Babaların %56,6'sının 1-5 yıl arası, %29,8'inin 6-10 yıl arası, %13,6'sinin 11 yıl ve üzeri evli olduğu ve evlilik yılı ortalamasının ise 5.66 ± 4.15 yıl olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki babaların %81,4'nün çekirdek aile yapısına sahip olduğu ve %72,8'nin planlı ve isteyerek çocuk sahibi olduğu belirlendi. Babaların %79,3'nün ilk çocuğu, %11,2'sinin iki çocuğu ve %9,6'sının üç ve daha fazla çocuk sahibi olduğu saptandı.

Bebeklere ilişkin özellikler incelendiğinde, bebeklerin %66,3'nün 6-8 aylık, %33,7'sinin 9-12 aylık olduğu, bu bebeklerden %44,7'sinin kız, %55,3'ünün erkek olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan babaların %72,6'sının bebekleri olacağını ilk öğrendiklerinde kendilerini baba olmaya hazır hissettiklerini belirtirken, %13,3'ünün ise bebeklerin anneleri ile daha çok bağ kurması gerektiğini belirtilmiştir. Babaların %85,6'sının çocuğunun fiziksel bakımına katıldığını ifade ederken, %7,4'ü babaların anneler kadar bebekleri ile ilgilenmelerine gerek olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 1. Babaların BBBÖ Puan Ortalamalarının Dağılımları (N:188)

B-BBÖ ve Alt Boyutları	Ortalama \pm Standart sapma	Min-Max
Sabır ve Hoşgörü	$32,96 \pm 4,87$	19-38
Etkileşimden Zevk Alma	$25,75 \pm 5,86$	12-32
Sevgi ve Gurur Duyma	$14,74 \pm 2,12$	8-15
Toplam Ölçek Puanı	$71,37 \pm 10,55$	44-84

Babaların B-BBÖ ölçek puan ortalaması $71,37 \pm 10,55$ olduğu saptandı. Sabır ve hoşgörü $32,96 \pm 4,87$, etkileşimden zevk alma $25,75 \pm 5,86$ ve sevgi ve gurur duyma alt boyut puan ortalaması $14,74 \pm 2,12$ olarak belirlendi (Tablo 1).

Çalışmaya katılan 40 yaş üstü babaların sabır ve hoşgörü, etkileşimden zevk alma, sevgi ve gurur duyma alt boyut ve toplam ölçek puan ortalaması 40 yaş altı babalara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlendi (Tablo 2).

Gelir durumu yüksek olan babaların sabır ve hoşgörü, etkileşimden zevk alma, sevgi ve gurur duyma alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamasının anlamlı olarak yüksek olduğu

saptandı. Bebeklerinin fiziksel bakımına katılan babaların sabır ve hoşgörü, etkileşimden zevk alma, sevgi ve gurur duyma alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamasının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlendi. (Tablo 2).

Tek çocuk sahibi olan babaların sabır ve hoşgörü, etkileşimden zevk alma, sevgi ve gurur duyma alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamasının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenirken (Tablo 2), eğitim düzeyinin, evlilik süresinin, bebek cinsiyetinin ve isteyerek çocuk sahibi olma durumunun ise baba-bebek bağlanma ölçeği puanlarını farklılaştırmadığı belirlendi ($p \geq 0,05$).

Tartışma

Bu çalışma, Türk toplumundaki bebeklerin babaları ile arasındaki güvenli bağlanmayı, etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile yürütüldü. Araştırmaya katılan babaların B-BBÖ ölçek puan ortalaması $71,37 \pm 10,55$ olduğu saptandı. B-BBÖ'den alınabilecek en yüksek puan 95'tir ve puan artıca bağlanma düzeyi de artmaktadır. Bu çalışmada babaların ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması göz önüne alındığında babaların bebeklerine orta düzeyin üzerinde bağlandıkları söylenebilir. Serçekuş ve Başkale (2015) tarafından baba-bebek bağlanmasını inceleyen çalışma da ise toplam puan ortalaması $78,3 \pm 5,2$ olarak bulunmuştur. Serçekuş ve Başkale'nin çalışma sonuçları bu çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

40 yaş üzeri babaların bağlanma puanları 40 yaş altı babalara oranla daha yüksek bulunmuştur. Buna karşın Dinç (2014) çalışmasında bağlanma puanı ile babanın yaşı arasında anlamlı bir ilişki bildirmemiştir. Çalışmamız ile benzer şekilde Kılan (2019) araştırmasında 40 yaş üstü babaların bağlanma puanlarını anlamlı olarak yüksek olduğunu bildirmiştir. Literatürdeki farklı sonuçların, çalışma popülasyonuna özgü olabileceğini düşündürdü.

Çalışmada gelir düzeyi yüksek olan babaların bağlanma puanları anlamlı olarak yüksek bulundu. Aileye yeni katılan birey sosyo-ekonomik açıdan kaygıyı artıran bir faktör olabilir. Bu nedenle düşük gelir düzeyinin baba-bebek bağlanmasını olumsuz etkileyebileceği düşünüldü.

Bebeklerinin fiziksel bakımına katılan babaların bağlanma puanlarının katılmayanlara göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Ülkemizde baba-bebek bağlanmasına dair çalışmaların çok kısıtlı olmasına rağmen literatürde çocuklarının bakımına katılan ebeveynlerin çocukları ile arasında

bağlanmanın daha iyi düzeyde olduğu bildirilmektedir (Newland ve ark.; 2010; Dinç, 2014; Fuertes ve ark., 2016). Baba olmak bir süreçtir. Bu süreçte çocuğuyla kaliteli ve yeterli vakit geçirmek, onun bakım ihtiyaçlarını karşılamak baba ile bebek arasındaki iletişimi ve etkileşimi güçlendirecektir (Boechler ve ark., 2003). Aynı zamanda baba ile bebek arasındaki etkileşimin artması, babalık rolünün daha da güçlenmesine ve benimsenmesine yardımcı olacaktır. Aynı zamanda, baba çocuk arasındaki iletişim ve ilişki kalitesi çocuğun gelişiminde etkili olup, babaya ihtiyaç duyduğunda ulaşabilmek çocuğa duygusal destek sağlayacaktır (Erdoğan, 2004). Bebek bakımının yaygın olarak "anneye" ait olduğu geleneksel görüşü, babaların bakıma katılmalarını olumsuz etkilemektedir. Annenin bebeğin bakımında kendini ön planda tutması ve annenin ya da akrabaların bebek bakımı konusunda babaya fırsat vermemesi baba adayının, babalık rolüne uyum sağlamasına engel olmaktadır. Birey, aile ve toplumun davranışları, yaşanılan yer ve kültürden etkilenmektedir. Merkezi bir yerleşim yerinde yürütülen çalışmada babaların %85,6'sının bebeklerinin fiziksel bakımına katıldıkları belirlendi. Bu oranın yüksek olmasının, modernleşen aile ve toplumlarda bebek bakımına yönelik sorumlulukların paylaşılması ile açıklanabilir.

Çalışma bulgularına göre çocuk sayısı artıca B-BBÖ toplam ölçek puanının anlamlı olarak azaldığı belirlendi. Nitekim, çalışma bulgularını destekler nitelikte Mercer ve Ferketich (1990), 79 deneyimli ve 93 deneyimsiz babalarda yaptığı çalışmada deneyimsiz babaların bebekleri ile bağlanma oranının yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Artan çocuk sayısı bölünen ilgi ve zamanın yetersizliği bağlanmanın azalmasına neden olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 2. Çalışmaya Dahil Edilen Babaların Sosyo-Demografik Özelliklerine Baba Bebek Bağlanma Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

		Sabır ve Hoşgörü Ort±SS	Etkileşimden Zevk Alma Ort±SS	Sevgi ve Gurur Duyuma Ort±SS	Toplam Ölçek Puanı Ort±SS
Yaş Grupları	40 yaş ve üzeri (n=132)	32,31±4,79	24,36±5,28	14,12±1,76	70,23±09,58
	40 yaş altı (n=56)	23,79±0,11	13,45±1,33	7,28±1,48	56,11±1,73
		u: -2,164 p: ,027	u: -2,158 p: ,000	u: -3,675 p: ,000	u: -3,112 p: ,000
Eğitim Düzeyi	İlk ve Ortaöğretim (n=33)	33,56±2,05	23,89±3,66	13,12±2,41	72,17±6,11
	Lise ve üzeri (n=108)	35,12±3,11	26,43±2,26	13,76±1,32	74,12±6,06
	Lisans ve üzeri (n:42)	33,34±5,07	26,62±2,08	13,23±1,32	74,44±4,13
		KW=0,056 p= 0,64	KW=1,456 p=0,49	KW=1,408 p=0,13	KW=1,345 p=0,23
Gelir Düzeyi	Geliri Giderinden az (n:33)	27,38±4,76	22,64±6,11	11,17±2,14	62,26±14,11
	Geliri giderine denk (n:126)	28,00±4,11	23,20±5,15	13,14±2,15	63,37±12,12
	Geliri giderden fazla (n: 29)	33,51±4,12	27,86±4,32	14,15±1,13	74,12±6,33
		KW: 16,168 p: ,000	KW: 6,336 p: ,002	KW:12,734 p: ,000	KW: 11,456 p: ,000
Bebeğin Fiziksel Bakımına Katılma Durumu	Evet (n:161)	32,89±4,28	24,68±3,38	15,62±1,27	72,26±6,18
	Hayır (n:27)	26,88±5,34	19,12±6,62	11,13±2,37	58,16±13,18
		u: -3,657 p: ,000	u: -2,332 p: ,025	u: -4,189 p: ,000	u: -5,767 p: ,000
Çocuk sayısı	1 çocuk (n:149)	34,26±4,33	26,06±2,63	14,45±0,15	73,92±6,66
	2 çocuk (n:21)	30,24±4,16	20,14±6,12	12,12±2,75	62,42±12,63
	3 çocuk ve fazlası (n:18)	28,28±6,34	18,44±4,63	10,33±2,12	56,98±13,78
		KW: 6,578 p: ,038	KW: 26,167 p: ,000	KW:16,132 p: ,000	KW: 26,340 p: ,000

Sonuç ve Öneriler

Çalışmaya katılan babaların bebekleri bebeklerine orta düzeyin üzerinde bağlandıkları belirlendi. Babanın yaşı, gelir durumu, çocuk sayısı ve bebek bakımına katılma durumunun baba-bebek bağlanma düzeyini etkileyen faktörler olarak belirlendi. Sağlıklı ve güvenli baba-bebek bağlanmasının oluşumunu etkileyen faktörlerin bilinmesi ve ebelerin bu faktörleri göz önünde bulundurarak aile sağlığını değerlendirmeleri, çocuğun sağlıklı gelişimi açısından oldukça önemli olacaktır. Araştırmanın farklı bölgelerde ve daha büyük örneklem grubuna uygulanması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Belsky, J., Fearon, R.P., 2008.** Precursors of Attachment Security. Handbook of Attachment: Theory, Research and Clinical Applications. Guilford Press, 295-316.
- Biller, H.B., 1993.** Fathers and Families Paternal Factors in Child Development. London, Auburn House.
- Boechler, V., Harrison, M.J., Magill-Evans, J., 2003.** Father-child teaching interactions: the relationship to father involvement in caregiving. J Pediatr Nurs. 18(1), 46-51.
- Condon, J.T., Corkindale, C.J., Boyce, P., 2008.** Assessment of Postnatal Paternal-Infant Attachment:

MAKU J. Health Sci. Inst. 2020, 8(2): 44-49.
doi: 10.24998/maensabed.714408

Development of a Questionnaire Instrument. *Journal of Reproductive and Infant Psychology* 26, 195–210.

Psychiatry. Lippincott Williams Wilkins, Philadelphia, 164-172.

Dinç, S., 2014. Baba-Bebek Arasındaki Bağlanma Durumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Güleç, D., Kavlak, O., 2013. Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumunda Geçerlilik Güvenilirliğinin İncelenmesi. *International Journal Of Human Sciences* 10(2), 170-181.

Güleç, D., Kavlak, O., 2015. Baba-Bebek Bağlanması ve Hemşirenin Rolü. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci.* 7(1), 63-8.

Erdoğan, A., 2004. The role of the father in psychosocial development of the child. *Yeni Symposium* 42(4), 147-53.

Fagan, J., Lee, Y., 2012. Effects of fathers' and mothers' cognitive stimulation and household income on toddlers' cognition: Variations by family structure and child risk. *Fathering* 10, 140–158.

Fuertes, M., Faria, A., Beeghly, M., Lopes-dos-Santos, P., 2016. The Effects of Parental Sensitivity and Involvement in Caregiving on Mother–Infant And Father–Infant Attachment in a Portuguese Sample. *Journal of Family Psychology* 30(1), 147.

İşler, A., Görak, G., 2007. Prematüre Bebeği Olan Annelerde Olumu Anne-Bebek Etkileşiminin Başlatılmasında Hemşirelik Yaklaşımının Önemi. *Çocuk Dergisi* 7(1), 36-41.

Kılan, S., 2019. Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler; Manisa Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Mercer, R.T., Ferketich, S.L., 1990. Predictors Of Parental Attachment During Early Parenthood. *Journal of Advanced Nursing* 15, 268-280.

Newland, L.A., Coyl, D.D., Chen, H.H., 2010. Fathering and Attachment in The USA And Taiwan: Contextual Predictors and Child Outcomes. *Early Child Development and Care* 180(1-2), 173-191.

Patton, M.Q., 2014. Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. Pegem Akademi, Ankara.

Serçekuş, P., Başkale, H., 2016. Effects of Antenatal Education on Fear of Childbirth, Maternal Self-Efficacy and Parental Attachment. *Midwifery* 34, 166-172.

Soysal, S., Bodur, S., İşeri E., Şenol S., 2005. Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. *Klinik Psikiyatri* 8, 88-99.

Thompson, R.A., 2002. Attachment theory and research. In: M., Lewis. (Ed), *Child and Adolescent*